

8. Madde Tartışması

Av. Zeki İŞLEKEL

zeki.islekel@emo.org.tr

Enerji Piyasası Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği 8. Maddesi “*Dağıtım lisansı sahibi tüzel kişi, herhangi bir müşterinin mülkiyetindeki branşman hattı ve müşterilerinden ancak müşterinin bağlantı anlaşması hükümleri çerçevesinde ve müşterinin ortak kullanımında olan dağıtım tesislerini devralmak suretiyle yeni bağlantı taleplerini karşılayabilir.*” şeklinde olan hükmü 30.12.2005 tarih ve 26039 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanmıştır.

Ancak EPDK bu maddeyi 01.01.2007 tarihinden itibaren yürürlüğe koymuştur.

Madde hükmünü açıklamaya çalıştığımızda dağıtım şirketi veya TEDAŞ müşteri tesislerinden ancak bu tesisleri mülkiyetini devralmak sureti ile yararlanma hakkına sahiptir.

Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği 8. maddesi bundan önce;

Madde 8 - Dağıtım lisansı sahibi tüzel kişi, mevcut müşterinin bağlantı anlaşması hükümleri çerçevesinde, söz konusu müşterinin mülkiyetindeki branşman hattı ve müşterilerinden yeni bağlantı taleplerini karşılayabilir.

Bir başka müşteriye ait branşman hattının kullanılabilmesi için ödenmesi gereken hat katılım payının, dağıtım lisansı sahibi tüzel kişi tarafından belirlenmesinde;

a) Branşman hattı ve müşterilerin toplam yatırım maliyetinin, branşman hattının ortak kullanılacak kısmına tekabül eden miktarı,

b) Branşman hattı yatırımının tamamlandığı tarih ile bağlantı talebinde bulunan başvuru sahibinin başvuru tarihi arasındaki süre zarfında Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanmış yeni değerlendirme oranları,

c) Branşman hattının kalan amortisman süresinin toplam amortisman süresine oranı,

d) Bağlantı talebinde bulunan başvuru sahibinin öngörülen bağlantı gücünün branşman hattında mevcut bağlantı güçleri toplamına oranı, dikkate alınır.

Hesaplanan hat katılım payına, ilgili taraflarca yapılacak itirazların dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiler tarafından gerekçeli olarak yanıtlanması zorunludur. Taraflar arasında anlaşma sağlanamadığı durumlarda Kuruma başvuruda bulunulabilir.

Hat katılım payı, branşman hattının mülkiyet sahibi ile branşman hattına bağlanacak gerçek veya tüzel kişi arasında varılan mutabakat çerçevesinde yeni müşteri tarafından mevcut müşteriye ödenir. Ödemeye ilişkin belgenin dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiye ibraz edilmesinden sonra dağıtım lisansı sahibi tüzel kişi ile branşman hattına bağlanacak gerçek veya tüzel kişi arasında bağlantı anlaşması imzalanır ve 7 maddede yer alan yükümlülüklerin de yerine getirilmesi kaydıyla yeni müşterinin dağıtım sistemine bağlantısı yapılır şeklinde idi.

Özetlersek; TEDAŞ’ın, yeni aboneyle kendisi tarafından belirlenecek bir hat katılım payı ödetmek sureti ile müşteri hatlarından faydalanma hakkına sahip olduğu görülmekte idi.

TEDAŞ, Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği 8. madde hükmüne göre, abone sözleşmelerine bu hükmü koyma hakkına sahiptir ve sözleşmeye konulan bu hüküm gereğince de müşteri tesislerinden bir anlamda bedel ödemediği yararlanma hakkına sahip olmaktadır.

EPDK yaptığı değişiklikle bu hakkı ortadan kaldırmıştır. TEDAŞ, abone sözleşmelerine bu hükmü koyma hakkına sahip olmadığı gibi, başkasının mülkiyetinde olan bu tesislerden yararlanma hakkını da kaybetmiştir.

Bunun tek istisnası, hat sahibinin

rızası ile abonenin faydalanması durumudur ki EPDK 31.07.2007 tarih ve B.62.0.EPİ/10.10.05.4231 sayılı yazısı ile dağıtım hakkının sadece dağıtım lisansı sahibine ait olduğu, özel mülkiyet sahibine, kendisine ait tesisten elektrik dağıtımının bir anlamda dağıtım hakkı verilmesi olduğu görüşü ile karşı çıkmaktadır.

Bu durumda TEDAŞ’ın, özel kişiye ait tesisi kamulaştırmaktan başka herhangi bir çözümü bulunmamaktadır.

Ancak TEDAŞ, bu konu için harcama yapmayı reddetmiş ve EPDK tarafından kendisine 2 yıllık süre verilmiş olmasına karşın, hiçbir çalışma yapmamak sureti ile bugünkü tıkanmaya neden olmuştur.

Bugün gelinen noktada, TEDAŞ tarafından yeni abone talepleri, bu bölgede kendisine ait bağlantı noktası olmaması nedeni ile abone talebinin reddedilmesi veya aboneye TEDAŞ’a ait bağlantı noktasına kadar yeni bir hat tesis ederek, bu hattın mülkiyetinin kendisine devredilmesini istemek ve bunun finansmanını da aboneye yükleyerek, Lisans Yönetmeliğinin 38. maddesi uyarınca tesis maliyeti bedelinin dağıtım payından düşülmesini istemektedir.

Burada ana sorun, TEDAŞ’ın hala daha bağlantı için başvurduğunda, özel hat hiç yokmuş gibi kabul ederek, kendi bağlantı noktasından bağlantı yapılmasını istemesi noktasında düşünülmektedir.

TEDAŞ tarafından önerilen, daha doğrusu uygulanan bu çözüm, öncelikle hat kirliliği yaratması, sonra da yüksek maliyet içermesi nedeni ile eleştirilmektedir.

Gerçekten bu durumda birbirine komşu olan arazilerde, her bir abone için ayrı ayrı hat tesis edilmesi, kaynak

israfı olmasının yanında bu arazinin kullanılamaz duruma gelmesi sonucunu doğuracağı gibi gayrimenkul sahipleri arasında çözümlenemeyecek uzlaşmazlıklar doğmasına neden olacaktır.

Bu hali ile sorunun çözümü olanaksızdır. Ekonomik olarak verimli olmadığı gibi, tüm arazilerin direk tarlasına dönmesinden başka bir çözüm üretmeyecektir.

Diğer taraftan 8. maddenin eski biçimine, Anayasanın 35. maddesi ile güvence altına alınan mülkiyet hakkına aykırılık edip etmediği hususu da tartışılmalıdır. Zira, Anayasamız mülkiyet hakkına yalnızca 46. maddede belirtilen kamulaştırma ile istisna getirmiş olup, kişiye ait mülkiyet hakkı kamulaştırma dışında herhangi bir nedenle kısıtlanamaz.

TEDAŞ'ın, kamulaştırma yapmaksızın, özel hukuk sözleşmesi kabul edilse dahi idari veya fiili (özel dağıtım şirketleri için) tekel hakkına sahip olarak, bu sözleşmeye koyduğu hükümlerle kısıtlama yapması, kanaatimizce Anayasanın 35. maddesine aykırıdır.

Bu nedenle TEDAŞ, dağıtım için kullanacağı hatları kullanmak istediği takdirde (yani bu hattan başka bir müşterinin bağlantı yapmasını istediği takdirde) bu hattı kamulaştırmalıdır.

Durumun ya da sürenin aciliyeti konusunda ise; öncelikle TEDAŞ'ın bu işlem için 2 yıllık bir süreye sahip olduğu halde herhangi bir çalışma yapmadığını belirtmek gerekir.

Diğer taraftan bugün için, Kamulaştırma Kanunu'nun 27. maddesini uygulamak hakkına sahip olması nedeni ile de bu olanağı mevcuttur. Nitekim Bakanlar Kurulu tarafından Türkiye Elektrik Kurumuna ve onun hallerinden olması nedeni ile TEDAŞ'a tanınmış olan 27. maddeye göre kamulaştırma yapma hakkı, 30.06.2007 tarih ve 26568 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2007/12305 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile TEDAŞ veya sermayesinin tamamı devlete ait tüm bağlı ortaklıklara da tanınmıştır.

Bu durumda TEDAŞ tarafından bu hatların bir envanteri çıkarılarak, Kamulaştırma Kanunu'nun 27. maddesine göre derhal kamulaştırma yapılmalıdır.

Nitekim, Lisans Yönetmeliği 23/2 maddesi Dağıtım Şirketine "kurulması öngörülen yeni dağıtım tesisleri için dağıtım yatırım planı yapmak, yeni dağıtım tesisleri kurmak, gerekli iyileştirmeleri yapmak," görevini yüklemiştir.

TEDAŞ da bu kapsam içerisinde, dağıtım faaliyetlerinde kullandığı hatların envanterini çıkararak, bu hatları devralmak için gerekli işlemleri yerine getirmekle yükümlüdür.

Diğer taraftan, bu konudaki finansman için sadece ve sadece kendi öz kaynaklarına dayanmak durumunda da değildir.

Lisans Yönetmeliği 38. maddesi hükmü uyarınca, talep sahibinden ödeyeceği dağıtım bedelinden mahsup edilmek sureti ile finansman sağlamak hakkına da sahiptir.

Ancak her şekilde, gerek Lisans Yönetmeliği 25. maddesi, gerekse Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği 6. maddesi uyarınca TEDAŞ'ın, abone olma isteğini reddetme hakkı bulunmamaktadır.

TEDAŞ'ın bu davranışı Elektrik Piyasası Kanununun 11. maddesi ile ceza yaptırımına konu olabilecek fiil olarak değerlendirilmelidir.

Diğer taraftan, TEDAŞ tarafından mevcut kamulaştırılabilecek bir hat olduğu halde, bu noktadan bağlantı kabul edilmemesi halinde de Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği 6. Maddesi hükmü gereğince, TEDAŞ'ın bu kararına karşı EPDK'na itiraz yolu mevcuttur.

Söz konusu 6. maddenin (b) bendi;
b) *Dağıtım sisteminin mevcut durumunun bağlantı talebinin karşılanması için uygun olmaması ve genişleme yatırımı veya yeni yatırımın gerekli olması durumunda; saha etüdü gerektirmeyen hallerde başvuru tarihinden itibaren on iş günü, saha etüdü gerektiren hallerde ise başvuru tarihinden itibaren yirmi iş günü içerisinde, bağlantı talebinin karşılanabileceği makul bir süre, gerekçeleri ile birlikte başvuru sahibine yazılı olarak bildirilir. Başvuru sahibinin söz konusu süreye itiraz hakkı saklı olup, bu konuda Kuruma başvurulabilir. Başvuru, Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliğinin 38 inci maddesi hükümleri çerçevesinde Kurum*

tarafından değerlendirilir. Dağıtım lisansı sahibi tüzel kişi tarafından verilen görüşe ilişkin gerekçelerin Kurul tarafından uygun görülmemesi halinde, dağıtım lisansı sahibi tüzel kişi ile başvuru sahibi arasında bağlantı anlaşması imzalanır.

Görüldüğü üzere, itiraz hakkı süreye ilişkin olarak belirtilmekte ise de, bu sürenin belirlenme esasları da kurulun denetimine tabidir.

Zira yönetmelikte açıkça kurulun 38. madde hükmü ile birlikte konunun değerlendirileceği açıklanmaktadır. 38. madde hattın finansmanına ilişkin olup, TEDAŞ'ın parası olmaması halinde bedelini mahsup ederek ödeyeceğini düzenlediğine göre EPDK, TEDAŞ tarafından öngörülen sürenin makul olup, olmadığını yalnızca finansman açısından incelemektedir.

Bu durumda, Kurul tarafından bağlantı yapmak isteyen talebinin kabul edilmesi halinde TEDAŞ bu koşullarla bağlantı yapmak zorundadır.

Kaldı ki EPDK, 31.07.2007 tarih ve 18884 sayılı yazısında da kamulaştırma işlemleri sürerken aboneliğin yapılabileceğini kabul etmiştir. Bu durumda TEDAŞ, yalnızca kamulaştırılma işlemleri tamamlanincaya kadar hattın kullanılmasına izin verildiğine ilişkin, özel hat sahibinden veya hat kamulaştırılma işlemi süresince özel hat sahibi tarafından izin verilmediği takdirde, kendisinin sorumlu kabul edilmeyeceğine dair taahhütname almakla tüm sorunlarını halletmektedir.

Burada 8. maddenin eski biçimine göre tek bir sakınca doğmaktadır. Bu da hat katılım payı yolunda, yeni abone olacak olan daha önceden başvurduğu güç oranında hattın bedeline katılmakta iken, bu durumda hattın tamamının kamulaştırılmasında, bu hattın kamulaştırma bedelinin tamamını ödemesi söz konusudur. Ancak farklı olarak, hattın tamamının bedelini ödeyen abone, bu bedelin tamamını geri alabilecektir.